

Stric Petros i Goldbachova slutnja

Svaki parni broj veći od 2 može se prikazati kao zbroj dvaju primbrojeva

Ako smatrate sve knjige iz matematike beskrajno dosadnima, toplo vam preporučamo ovu knjigu jer ćete promijeniti mišljenje. Ne morate nam vjerovati, ali nećete je ispustiti iz ruke dok je ne pročitate od korice do korice. Nakon što otvorite prvu stranicu ove knjige i pročitate "ispriku jednog matematičara" u kojoj se govori kako se matematičari pamte više nego jezičari, budući da jezici umiru, dok su matematičke ideje "besmrtnne", vjerujem da ćete se i te kako zainteresirati za knjigu. Razmislite li malo o ovoj tvrdnji zasigurno ćete se složiti s njom budući da je cijela matematika ustvari jedan univerzalan jezik kojemu težimo svi u našoj budućnosti (npr. pogledate li sve znanstveno-fantastične filmove, primjećujete kako je baza bilo kakvog napretka upravo matematika. Jedan je takav film "Kocka", gdje sudbina zatvorenika kocke ovisi o prostim brojevima. I sad zamislite da se i vi nalazite tamo, ne biste li ubrzo požalili što niste učili matematiku malo više?). Ono što je krajnje neobično za ovu knjigu, jest da nema mnoštva nama još nepoznatih pojmova, te zbrke

beskrajno dugačkih formula.

Ova je knjiga tome čista suprotnost i čak se usuđujemo reći da poništava mišljenja velike većine kako su matematičke knjige dosadne. Uvidjet ćete da se radi više o nekakvoj priči nego o matematičari. No ima i nje... Ne znamo jeste li tip osobe koja ne želi saznati kraj priče prije nego je sama pročita, ali kako bismo pobudili vaše zanimanje, moramo ukratko prepričati fabulu. Dakle, knjiga počinje subjektivnim piščevim doživljajem svoga strica Petrosa, koji se isprva doima kao zagonetna osoba, crna ovca obitelji (kasnije ispada da je taj stric vrsan matematičar, čijim će stopama probati krenuti i mladi pisac). Pripovjedač, odnosno pisac, suprotstavlja se obitelji, te odlučuje postati matematičarem. Slavni stric Petros, o kojem je u djelu riječ, uspijeva ga odgovoriti dajući mu zadatak koji mora riješiti kako bi dokazao da je talentiran. Nakon mukotrpnih tri mjeseca, unutar kojih nije riješio taj zadatak, odlazi na školovanje na fakultet u SAD. Tamo za cimera dobiva nadarenog Sammyja, koji mu otkriva da ga je stric preveslao, budući da je zadatak koji mu je on dao bio ništa drugo doli famozna, dotad neriješena Goldbachova slutnja koja kaže: "Svaki parni broj veći od 2 može se prikazati kao zbroj dvaju primbrojeva". Pisac, ogorčen, nakon što se napije, uz pomoć Sammyja odlučuje ipak krenuti matematičarskim smjerom, te upisuje nove izborne predmete. U stanju pijanosti piše stricu pismo, na koje dobiva odgovor pun razumijevanja. Prolazi neko vrijeme, pisac dolazi u rodni kraj na vrijeme praznike i posjećuje strica, koji mu tek tada iznosi svoju životnu priču. Nakon te priče, pisac uvida kako je stric, u strahu da netko drugi ne bi upotrijebio njegova istraživanja, svoje radove vezane za Goldbachovu slutnju držao u tajnosti. Piščev prijatelj Sammy, smatra kako se stric Petros izvlači na Gödelov teorem (koji kaže kako su mnogi teoremi nedokazivi iako su potpuno istiniti), kako bi prikrio svoj neuspjeh i odustao od životnog projekta. Mladi pisac zato napada strica ovakvim činjenicama i jadan starac sedamdesetih godina, jednog jutra iznenada grubo odbija svoga nećaka. Prvo što piscu pada na pamet jest da je opet krenuo istraživati famoznu slutnju, zato ga zabrinut zove na telefon. Stric mu u razgovoru kaže da je otkrio rješenje, ali je vremena premalo, te da mora hitno doći s još jednim matematičarom kako bi potvrdio rješenje. Pisac žuri, ali ne stiže na vrijeme, već dolazi u trenutku kada je stric već mrtav. Na njegovom licu je

zadovoljan osmijeh, a na podu razbacani grah kojim je pokušavao vizualizirati Goldbachovu slutnju i pronaći rješenje. Budući da je mrtav, a zapisa nema jer ih nije stigao zapisati, knjiga ostavlja otvoreno pitanje je li Goldbachova slutnja stara više od 250 godina dokazana ili nije? Na kraju, kao i u svakom pomalo predvidljivom filmu, na stričevom pogrebu, njegov najdraži nećak, odnosno pisac, daje upisati na nadgrobnu ploču tu slutnju kojoj je stric Petros posvetio čitav svoj život. Knjiga je sama po sebi, tj. po vrlo zanimljivom sadržaju intrigantna. Neobično je to što se kroz dijaloge i događaje postavljaju pitanja koje postavljamo sami sebi, a ta pitanja u stvari govore o beskrajnom ljudskom duhu koji ide na sve ili ništa. Svaki čovjek želi postići nešto veliko, nešto po čemu će ga drugi vječno pamtiti. No, na žalost, istina je kako su takvi ciljevi gotovo uvijek neostvarivi i nerealni, te se događa da ljudi usmjere svoj život prema jednom takvom nerealnom cilju i zatim ga potrate ne uspjevši, a nerijetko se događa da se u grču razočaranosti ili straha od propasti odlučuju za ono najgore... samoubojstvo. Fascinantno je u ovoj knjizi, što se radi o tome koliko je matematika neistražena, beskrajna, ali toliko bistra, lijepa, "pročišćena", kao da se radi o nekakvom jeziku koji razumiju samo oni izuzetno nadareni. Ali uvijek se govori kako nitko ne razumije taj jezik u potpunosti, a niti ne može kad je on neograničen. U pozadini ovog matematičkog problema stoji ništa drugo doli pitanje naših ciljeva i mogućnosti u životu. Dublja filozofija djela poručuje kako je cijeli život rizik, na nama je da donosimo odluke koje smatramo ispravnima. Ima onih manje ambicioznih, koji ne razmišljaju što zapravo žele, a oni daleko ambiciozniji u stvari su pravi fanatici, od života žele sve, te ih ne zanima cijena uspjeha. U primjeru upornog, čvrstog i odlučnog strica Petrosa vidimo kako je on u svome zanosu i čvrstom naumu da riješi Goldbachovu slutnju proveo mnoge noći ne spavajući, pijući litre kave, te je čak bio time toliko opsjednut da nije mogao spavati jer je samo na to mislio. A onda je jednog dana otkrio šah. Ta mu je igra pomogla da se odmakne od svoga rada i napokon je uspijevao spavati. I opet vidimo kako je tako veliki um stalno tražio nekakvu zabavu koja će i u trenucima odmora lagano podraživati njegove moždane stanice. To su oni istinski geniji koji takve napore ne doživljavaju kao muku već upravo suprotno, kao izazove u kojima uživaju. Kad razmišljamo o svojoj budućnosti, imamo velike ciljeve, ali opet posustajemo ponekad kad pomislimo koliko toga je pred nama, koliko stvari treba naučiti, svladati. I pitanje koje svatko tko pročita ovu knjigu mora postaviti jest: je li naša vizija budućnosti lažna kada poduzimamo vrlo malo da je ostvarimo? Prema ovoj knjizi samo geniji koji odmalena krenu istraživati "napredne" stvari uspijevaju u životu, dobivaju prestižne nagrade i postaju važne povijesne ličnosti koje pamtimo po njihovim velikim izumima. Druga stvar koju možete izvući kao pouku je ta da je matematika toliko lijepa i otkriva bezbroj mogućnosti. Problem je što je mi "obični" ljudi ne možemo toliko razumjeti koliko bi htjeli. Kako stric Petros kaže: "Mathematicus nascitur, non fit", što u prijevodu znači "Matematičar se rađa, a ne postaje." Dakle, ovo pomalo obeshrabruje jer znači da ako sada ne znamo matematiku dovoljno dobro kao neki matematički geniji našega uzrasta, tada je možemo zaboraviti kao našu budućnost jer nismo rođeni matematičari. Na kraju krajeva, ono što možemo u globalu reći za knjigu jest da je zaista izvanredna i preporučujemo je svima koji matematiku smatraju samo dosadnim, užasno teškim predmetom, jer ona to nije. Ona je mnogo, mnogo više i čovjeku je nakon ovakve knjige naprosto žao da ne zna matematiku bolje nego što zna. Ovo je dosad najbolja i najzanimljivija matematička knjiga koju je lagano razumijeti i korisna je zbog povezanosti radnje s današnjim životom.

Martina Nimac, Daria Popović